

rın bu konu üzerinde söylediklerinin yanı sıra kendi ilginç ve bir o kadar da yerinde tespitlerini paylaşmıştır bizlerle. Kitabın arkasındaki kaynakçada ise konuyla ilgilenenlere yol gösterebilecek bir hayli eser bulunmaktadır.

Zaman zaman uzun cümle kurularından kaynaklanan küçük anlam problemleri ve Türkçeye yerleş-

mediği hâlde (catastrophe-katastrof: felaket...) kullanılan bazı Batı kökenli kelimeler eserde iğreti dursa da *Yerli Bir Postmodern İhsan Oktay Anar*, akademisyenlerin yanı sıra Anar'ı anlamaya çalışan her bireyin mutlaka okuması gereken bir eser, postmodern Türk edebiyatını anlayabilmek yolunda önemli bir kılavuzdur.

Bülent Ahmet Turan*

Edebiyat Sanatı ve Bilimi**

Prof. Dr. İsmail Çeşli'nin ilk baskısı 2008 yılında yapılan kitabı *Edebiyat Sanatı ve Bilimi*, genişletilmiş ve gözden geçirilmiş bir biçimde yeniden yayımlandı. Kitap, edebiyat teorisine Türk edebiyatını merkeze alarak bakması açısından kendi sınıfındaki diğer kitaplardan ayrılıyor. Ayrıca edebiyat bilimi ve teorisine dair teorisyenlerin görüşlerine boğulmadan kaleme alındığı için ayrı bir yerde duruyor. *Edebiyat Sanatı ve Bilimi*'nin çıkış noktası, Çeşli'nin öğrencilik yıllarındaki zihnini meşgul eden birtakım sorulara dayanıyor.

Edebiyat Sanatı ve Bilimi, üç ana bölümden oluşmaktadır. "Estetik ve Sanat" başlıklı birinci bölümde "İnsan ve Sanat", "Sanatkâr" ve "Estetik" ele alınıyor. Burada edebiyatın en genel mânâsına vurgu yapılıyor. Bu sebeple birinci bölüm, kitapta yer alan diğer bölümlere kapı aralayan bir eşik görevi üstleniyor. İkinci bö-

lüm "Edebiyat Sanatı" başlığını taşıyor. Adından da anlaşılacağı üzere bu kısımda, edebiyatın anlamı, geleceği, tarihi, işlevi üzerinde duruluyor. Çeşli'nin ifadesiyle; "Aslında bu bölümde tamamıyla, 'Edebiyat nedir?' sorusunun cevabını bulma ve ortaya koyma gayreti üzerine odaklanılmıştır."

"Edebiyat Bilimi" başlığını taşıyan üçüncü bölümde ise, devrin şartları gereği bilim tarafı da ortaya çıkan edebiyat ele alınmaktadır. Edebiyat bilimi, bilimin alt dalları ve edebiyatın kaynakları bu bölümün meseleleri arasındadır. Üçüncü bölüm, edebiyatı dar bir çerçeveye hapsedmeden çağın şartlarını ve yeniliklerini takip eden bir ilim adamının tecrübelerini yansıtıyor. İsmail Çeşli, kitap boyunca millî olan bir edebiyatı referans olsa da, dünyada cereyan eden edebiyat akım ve teorilerine kayıtsız kalmıyor. Bu bölüm, genç araştırmacılara kafa karıştıran teorilere hangi cepheden nasıl bakmaları

* Mevlana Üniversitesi, Türkçe Öğretmenliği Bölümü Araştırma Görevlisi.

** İsmail Çeşli, *Edebiyat Sanatı ve Bilimi*, 2. bs., Akçağ Yayınları, Ankara, 2011, 400 s.

gerektiğini hatırlatıyor. Hepsinden önemlisi, genç akademisyenlere güven veriyor. Zira, Batı menşeli olan bu teoriler, kendilerini mamur bir şekilde tanımlayabilmiş değiller. Bu bulanıklık, teoriye yaklaşanlarda bir zihin savaşı yaratıyor. Çetışli, teorilerin açmazlarını göz önüne sererek bunun farkına varmamızı sağlıyor.

Kitapta, romanlarını dışarıda bırakarak yazılarından yola çıkan bir Tarık Buğra yazısı da yer alıyor. Bunun dışında İsmail Çetışli'yle daha önce bir dergi için yapılmış, kitapta tartışılan meselelerin paralelinde bir söyleşi de bulunuyor.

Kitabın iskeletini bu şekilde çıkardıktan sonra, adı geçen bölümlere daha yakından bakmaya çalışabiliriz. Birinci bölüm "Estetik ve Sanat"ın ilk yazısı olan "Güzel ve Güzellik"le biz de okumalarımıza başlayabiliriz. Sanatın gayesinin güzel olduğunu belirten Çetışli, ilk olarak güzel kavramının mahiyetine bakıyor. "Güzeli estetik duygularımıza karıştırmamak gerekir. O zaman bir daha tekrar edelim ki 'güzel=hoş', 'güzel=faydalı', 'güzel=iyi', 'güzel=doğru' değildir." diyor. Ardından, güzeli daha doğru kavramanın bir diğer yolunun da hangi güzelden bahsettiğimizi tespit etmek olduğunu söylüyor. Estetiğin temel kavramı olan güzelin farklı biçimleri olduğuna vurgu yapıyor. Buna bağlı olarak da mutlak güzel, doğal güzel, ideal güzel gibi güzelliğin belli başlı türlerinin olduğuna dikkati çekiyor. Bunlar arasından ideal güzel için; "İdeal güzel, herhangi bir malzeme vasıtasıyla soyuttan somuta; muhayyileden esere aktarıldığında 'sanat güzeli/sun'i güzel' hayat bulmuş olur." diyerek farklı güzellerin birbirinin içlerinden ne-

şet edebileceğine işaret ediyor. Bunun ardından güzel ve güzelliğin en çok söz konusu edildiği alanın sanat olduğuna değinen Çetışli, estetiğin de sanat güzelliği üzerine vurgu yaptığını belirtiyor: "Çünkü sanatın temeli güzel ve güzelliğe dayanır. Bir başka ifadeyle sanatı, diğer insan faaliyetlerinden ayıran en önemli fark, güzelliği amaç edinmesidir."

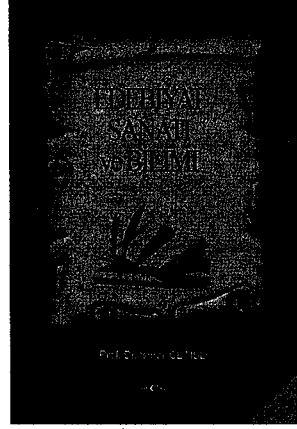
Tabii güzellikle sanat eserindeki güzellik arasındaki münasebetin tarihine de değinen İsmail Çetışli, bu ilişkinin Platon ile başlatılıp XX. asra kadar varlığını sürdürdüğünü ifade ediyor. Bunun temelinde de yansıtmanın (mimesis) olduğunu hatırlatıyor. Ancak kimi teorisyen ve akımların sanattaki güzelin bir yansıtmadan kaynaklanmadığını, onun kaynağının sanatkâr olduğuna iddia ettiklerine de yer veriyor. Bir güzel kadın model alınarak yapılan tablonun güzelliği, kadının güzelliğinden değil, sanatkârın muhayyile gücü ve yaratıcılık becerisinden kaynaklanmaktadır. Bu aksi düşünceye göre, sanat için mutlak çirkin yoktur. Çirkin, sanatın içerisinde işlenerek güzel kadar estetik bir hâle kavuşturulabilir.

Güzelliğin bir başka boyutu ise, güzellik değerinin bakanda mı, bakılanda mı olduğudur. Süjede mi, objede mi? Burada da filozofların ayrı düşen görüşlerine yer veren Çetışli, Âşık Veysel'in meşhur mısralarını hatırlatarak; (*Güzelliğin on par'etmez / Bu bendeki aşk olmasa*) "Görececek göz veya işitecek kulağın olmadığı bir ortamda güzelliğin varlığından bahsedilemez. Estetik bir olgudan bahsedebilmek, ancak ve ancak estetik süje ve estetik objenin aynı ortamda birlikte varlığı hâlinde mümkündür." diyor.

İnsanın güzelliğe olan ihtiyacını sanatın karşıladığını sıkça vurgulayan İsmail Çetışli, "İnsan ve Sanat" adını verdiği bölümde, insanın güzellik duygusunun dil, nota, renk, mermer gibi malzemelerle estetik forma dönüştürülmüş hâlinin sanat olduğunu ortaya koyuyor ve ekliyor: "Anlarınız ki insanın ruh koridorlarından birini teşkil eden güzellik duygusu ve güzele olan ilgi, dış dünyada sanat şeklinde tecessüm etmektedir."

"Sanatkâr" başlıklı bölümde sanatkârın hususiyetlerine yer veriliyor. Her şeyden önce sanatkâr güçlü duygu ve sezgileriyle elde ettiği algıları, belli bir doğrultuda yoğurup yeni bir malzeme ortaya koyabilen insandır. Buradan yola çıkarak ifade edilmektedir ki, sanatkâr "yaratıcılık yeteneği", "sentez kabiliyeti", "tecrit ve teksif melekesi", "muhayyile kudreti"ne sahip olmak durumundadır. İsmail Çetışli, bu yeteneklerden mahrum birisinin sanatkârlık ihtirasını "ham bir hayal" olarak niteliyor. Bunları kendisinde bulunduran sanatkârın muhtaç olduğu iki malzeme vardır ki birincisi aletleri kullanabilme mahareti, ikincisi ise sabırdır.

"Estetik" sanatkârı ele alan bölümden sonra onun hususiyetlerini tamamlayan bir unsur olarak karşımıza çıkıyor. Estetik, insan zihnini meşgul eden birtakım soruları cevaplandırmaya çalışan "zihni bir faaliyet" olarak değerlendiriliyor. Güzellik nedir, güzelin unsurları nelerdir, güzeli nesne mi özne mi var eder, estetik haz nedir gibi sorulara cevap arar, estetik. Estetiğin mantıkla ilişkisine de değinen Çetışli, ilk bakışta birbirlerinden farklı bir görünüm arz eden estetik ve mantığı tecrübesiyle bir araya getiriyor. Estetiğin de mantığın da amacının ha-

kikate ve mutlak doğru bilgiye ulaşmak olduğunu belirtiyor. "Mantığın ulaştığı, nesnelere duyuların uygunluğuna 'doğru' denirken; estetiğin ulaştığı nesnelere duyuların uygunluğuna, 'güzel' denir." Son olarak estetiğin bir pozitif bilim olmadığı üzerinde duruluyor. Değişmez ve sert kanunları yoktur estetiğin.

İsmail Çetışli, eserinde estetiğin problemlerine de yer veriyor. Şimdiye kadar estetiğin sadece sun'î güzellikle ilgilenmiş olmasını bir problem olarak ele alıyor. Çetışli'ye göre, daha sonra dolaylı olarak ortaya çıkan estetik mekteplerinin çok farklı anlayışları ileri sürmesi, estetiğin kaynağından uzaklaşmasına sebep oluyor.

"Edebiyat" kavramından da söz açan İsmail Çetışli bu kavramı şu sözlerle açıklıyor: "İtibari bir dünya ekseninde şekillendirilmiş çok çeşitli yorumlara imkân veren ve nice beyin ve ruh sancılarının eseri olan bir muhteva; bu muhtevanın en güzel, en etkili biçimde sunulmasını üstlenmiş ve dil zevki imbiğinden sabırla damıtılarak elde edilmiş bir edebî dil; muhteva-dil ikilisinin ferdî ve orijinal kompozisyonundan teşekkül etmiş bir yapı; bunlar ve bunların dışındaki daha pek çok unsurun birbirle-

riyle birlik ve bütünlük prensibi dâhilindeki çok yönlü ilişkileri ve edebîlik potası içindeki sentezinden meydana gelmiş bir üslûp çerçevesinde teşekkül etmiş karmaşık, ama estetik bir terkiptir." Bu oldukça zengin tanımdan sonra, her türlü edebiyat eserinin olmazsa olmazları olan dört unsura sözü getiriyor: Muhteva, Dil, Yapı ve Üslûp.

İsmail Çeşli, yapısalcıların teorilerine karşı çıkarak edebiyat eserinde muhtevanın en temel aktör olduğunu vurguluyor: "*Muhtevasız / mânâsız bir metin, -diğer unsurları ne olursa olsun- ne edebiyat, ne roman, ne hikâye ne de şiir adını taşıyabilir. Başka bir söyleyişle mânâsızlık hiçbir zaman edebiyatın amacı olamaz.*" Dil bahsinde ise, edebî eserin dilinin müllü olduğu hatırlatıyor ve edebiyatın en millî dil olduğunu işaret ediyor. Edebiyat eserinin bir diğer unsuru yapı. Çeşli'nin, her türlü muhtevanın ancak bir yapı içerisinde hayat bulabileceğini söylemesi, yapının nasıl bir fonksiyona sahip olduğunu açıkça gösteriyor. Yapı, soyut ve seyyal mânânın somuta dönüşmesine imkân veren bir kalıp ve mahfaza olarak tarif ediliyor. Burada bir parantez açarak yer vermemiz gerekir ki, İsmail Çeşli, yapıyı ele alırken kübizm gibi farklı sanat anlayışlarının şiiri görsel bir obje kılmaya çalışmalarına karşı çıkıyor. Edebiyatın mimari, resim, heykel gibi plastik sanatlardan çok farklı olduğunu belirten Çeşli, edebiyatın musikiyle birlikte sese dayanan fonetik bir sanat olduğunu hatırlatıyor. Bundan dolayı edebiyatın görme ve dokunmayla değil zihin ve ruhun birlikte gerçekleştirecekleri sezme melekeleriyle mümkün olabileceğine vurgu yapıyor. Son olarak üslûp söz konusu ediliyor. İsmail Çeşli'ye göre üslûp; muhteva, yapı ve

dil gibi müstakil bir unsur değil, bunların bir araya gelmesinden zühur eden bir sentez unsurdur.

"Edebiyatın Mahiyeti ve Nitelikleri" başlıklı bir diğer bölümde ise, edebiyat eserinin temel nitelikleri on altı madde altında inceleniyor. Bu maddeleri bir cümle içerisinde aktaracak olursak edebiyat bir sanattır, dille yapılan bir sanattır, edebiyat eserindeki dil günlük ve ilmî dil değildir, edebiyat bir yaratmadır, edebiyat eseri orijinaldir, ferdîdir, tektir, edebiyatın varlık sebebi güzelliştir, edebiyat eseri akıldan çok duygulara hitap eder, edebiyat eseri bir bütündür, edebiyat eseri muhteva, dil ve yapıdan oluşan temel unsurlarının sentezinden doğar, edebiyatın asıl konusu insandır, edebiyat eseri gerçeği estetik bir tarzda yansıtır, edebiyat eseri itibarîdir, edebiyat eseri her okunuştta yeniden yaratılır, edebiyat eseri çok anlamlıdır.

İlk bakışta birbirlerine dâhilmiş gibi görünen bu maddeler, Çeşli'nin yorumları ve verdiği örneklerle birbirinden ayrılıyor. Her madde, edebiyat eserleri ve hem dünya hem de Türk edebiyatı yazarları üzerinden tartışılıyor. Söz gelimi edebiyatın varlık sebebinin güzellik olduğunun ele alındığı bölümde edebiyat eserinin fayda sağlaması bahsi üzerinde duruluyor: "*Edebiyatın şu veya bu konuda, şu veya bu ölçüde pek çok faydası vardır. Ancak fayda, hiçbir zaman birinci amaç olamaz. Eğer bir kalem sahibi faydayı eserinde birinci öncelik olarak kabul ediyorsa, onun eseri edebiyat sınırları içine giremez. Zira o sanat-kâr değil, zanaatkârdır.*"

İsmail Çeşli on altı maddeyi ele aldıktan sonra genellemelerde bulunmanın bazen problem doğuraca-

ğini gösterircesine bu maddelerin tamamını her edebî eserde aynı yoğunlukta mıdır diye soruyor. Buna "Evet" demenin mümkün olmadığını da ekliyor. Edebiyat bilimcisinin ve eleştirmeninin zorluğunun da burada başladığını hatırlatıyor. Bu soruya "Hayır" cevabını vermenin, "Bütün edebiyat eserleri aynı özelliklere sahiptir." demekle aynı anlama geleceğini vurguluyor

"Edebiyat Dili / Edebî Dil" başlıklı bölümde de, edebiyat eserinin dört unsurundan biri olan dil, daha ayrıntılı bir biçimde ele alınıyor. Tıpkı önceki bölümde olduğu gibi, edebiyat dili bahsi de maddeler hâlinde işleniyor. Buna göre, edebî dilin kaynağı, milletin ortak dil hazinesidir. Edebî dil, milletin ortak yazı dilini esas alır, günlük ve ilmi hayatta kullanılan dil değildir. Edebî dil işlenmiştir, zengindir, ferdidir, "söz"dür, ortak / tabii dile göre sapsamadır, kapalı ve muğlaktır, birebir tercüme edilemez. Edebî dilin varlık amacı güzelliiktir. Maddeleri hatırlattıktan sonra İsmail Çeşli'nin yazdıklarının ışığında kimi maddelerden satır başlarını aktarabiliriz. İlk olarak, edebî dilin kaynağının milletin ortak dil hazinesi olması bahsinde diğer sanatlarla edebiyat dilinin mukayesesi yapılıyor. "Edebiyat sanatının malzemesi olan dilin sıradan bir malzeme değil ait olduğu milletin sosyal ve kültürel bir değeri olmasıdır. Hâlbuki mimar, heykeltıraş, ressam ve bestekârın malzemeleri milli değil beynelmiledir." İsmail Çeşli, her maddeyi örneklerle işledikten sonra yine edebiyat eserindeki dil yoğunluğunun her eserde eşit miktarda olmayacağına vurgu yapıyor. Dil, eserden esere ve sanatkârdan sanatkâra farklılık arz etmektedir.

Edebiyatın işlevinin tartışıldığı ve üç başlığa yayılan yazılardan oluşan bölümse kitabın omurgasını oluşturuyor. İsmail Çeşli, edebiyatın işlevini önce genel mânâda ele alıyor. Daha sonra onun sanatkâr, okuyucu, toplum ve insanlık ilişkisine ve sonunda da millet ve kültür bağlamında durduğu yere işaret ediyor. Birinci yazıda edebiyata faydalı olma, güzel olma ve hem güzel hem faydalı olma işlevi yükleyen anlayışlar ele alınıyor. Bu anlayışlar da ayrı başlıklar altında sınıflandırılıyor. Faydalı olan edebiyatı savunan pragmatist grubun, edebiyatı bilgilendirme, bilinçlendirme amacı güden temsilcileri olduğu gibi, edebiyatı eğlendirme işleviyle ele alanları da vardır. Eğlendirme işlevi de kendi içerisinde ayrılacak kadar muhtevası zengin bir konudur. Çeşli'nin faydacı edebiyat hakkındaki düşüncelerini; "Faydacılığın biçimde öne çıkması veya esas alınması, 'güdümlü edebiyat' veya 'angaje edebiyatı' gündeme getirir. Güdümlü edebiyat; hareket noktası, hedefi ve sonucu fayda veya faydacılık olan bir dil ürünü; fayda veya faydalı olmanın amaç alınıp edebiyat sanatı imkân ve değerlerinin bu istikâmette kullanılması sonucu ortaya koyan metindir. Başka bir söyleyişle güdümlü edebiyat; görünürde veya ilk planda edebiyat eseri gibi bir intiba bırakan, ama gerçekte edebiyat sanatının birtakım unsurlarıyla asıl yüzünü peçelemeye çalışan bir dil ürünüdür. Zaman zaman 'popüler edebiyat' adıyla da ortalıkta dolaşan tavuskuşu kılığındaki karga." sözleri etrafında hülâsa edebiliriz. Çeşli, fayda ya da güzeli savunanların ifrat-tefrit içerisinde kaldığı düşüncesindedir. Bu sebeple onlar içine düştükleri "dogmatik tavır" dan dolayı edebiyat olgusuna sarıh bir kafayla yaklaşamazlar.

İkinci yazıdaysa çok daha genel bir edebiyat işlevi bahsi yerine, edebiyat sanatının varlığını sürdürmesi için doğrudan ihtiyaç duyulan unsurlara yer verilmiş: Sanatkâr, okuyucu, toplum ve insanlık. Sanatkâr açısından meseleye bakacak olursak Çeşli'nin sınıflandırmasına kulak vermeliyiz. Edebiyat, sanatkârın yaratma arzusunun tatminine vesile olur. Sanatkârın, baskısını hissettiği düşüncelerinden kurtulmasını sağlar. Edebiyat, sanatkâra dünyanın çirkinliklerinden uzakta daha güzel bir dünya sunar. Sanatkâra, duygu ve düşüncelerini topluma aktarma imkânı verir. Ardından edebiyatın okuyucu ile münasebetinden kaynaklanan işlevine bakabiliriz. Edebiyat, okuyucunun güzellik duygusunu tatmin eder ve ona estetik haz verir. Duygu ve düşüncelerini ifade ederek okuyucuya bir rahatlık sunar. Edebiyat, okuyucunun hem kendini hem de yaşadığı dünyayı daha yakından tanımasına yardımcı olur. Okuyucunun millî bir kimlik kazanmasını sağlar. Dil kültürünü zenginleştirir. Bilgi verir. Edebiyatın toplum açısından işlevine baktığımızda da bu son aktarılan maddelere paralel maddelerle karşılaşırız. Bu sebepten edebiyatın insanlık açısından işlevine yönelebiliriz. İsmail Çeşli bu bölümün girişinde *Yüzüklerin Efendisi* ve *Harry Potter* gibi popüler romanların dünya kamuoyundaki tesirine değindikten sonra iki maddeye yer veriyor. İlki, *"Edebiyat milletlerin diğer milletleri daha yakından ve daha doğru tanımalarını sağlar."* maddesi. Burada dünya edebiyat tarihine mâl olmuş pek çok yazarın kaleme aldığı kitaplarla kendi milletlerini nasıl tesirli bir biçimde anlattıkları hatırlatılıyor. Diğer madde

ise *"Edebiyat, milletlerin birtakım ortak değerler etrafında yakınlaşmalarına hizmet eder."* Burada da insanlığın estetik, sosyal ve kültürel değerler etrafında bir araya gelmelerinden bahsediliyor.

Edebiyatın işlevinin tartışıldığı üçüncü yazı ise kültür ve millet bağlamında ele alınıyor. *"Edebiyatın millet hayatındaki yeri nedir?"* sorusunun peşine düşülen yazıda önce millet, sonra kültür, nihayetinde de edebiyat kavramları ele alınıyor. Bu bölüm, dolaylı yoldan edebiyatın insan hayatındaki yerine de işaret ediyor. İsmail Çeşli, edebiyatın hangi yönleriyle kültürel bir değer olduğunu uzun uzadıya anlattığı satırlarına taç yaptığı şu sözlerine yer vererek edebiyatın işlevi hakkında Çeşli'nin düşüncelerini ifade edebiliriz: *"Türk kültür ve medeniyet tarihiyle kucak kucaka bir birlikte içinde şekillenen Türk edebiyatı, başlangıcından bugüne Türk kültürünün bütün değerlerini yansıtan bir 'ayna'dır. Başka bir söyleyişle Türk edebiyatı, millî ruh, millî karakter ve millî kültürümüzün, millî dilimizde somutlaşmış estetik ifadesidir."*

Edebiyat ve felsefe ilişkisi kitabın diğer bölümlerinden. İsmail Çeşli, bu kısımda edebiyatın felsefeyle olan ilişkisine, ideolojinin sanatta yarattığı körlüğe, küreselleşme içerisinde edebiyatın varlık alanına, edebiyatta akımlara söz getiriyor. Çeşli, edebiyat-felsefe ilişkisinin, her iki bilimin de insan faaliyeti olmasından kaynaklandığını belirtiyor. Bu iki disiplinden birinin düşünme, diğerinin yaratma melekesiyle alakalı olduğuna işaret ediyor. Yine, ikisi de dil üzerine inşa edilmiştir. Her iki disiplin, temelde aynı soruları sorarak var olmuştur. Gerçek nedir? Güzellik nedir? Sanat nedir? Hatırlatmakta fay-

da var: Bu yazı, kitabın ilk baskısında yer almamaktadır.

İdeolojinin sanatta nasıl bir yıkıma yol açtığına da değinen İsmail Çeşli, bir yerde Lenin'in görüşlerine yer verir: "Edebiyat, parti edebiyatı olmalıdır. Kahrolsun partizan olmayan yazarlar! Kahrolsun edebiyatın üstün adamı! Edebiyat proleteryanın genel davranışının bir parçası olmalıdır." Sanat eserinin ideolojiye hizmet etmesi gerektiğine inanan zihnin apaçık bir fotoğrafıdır bu söz. Kitapta, sadece bu bölümde değil pek çok yerde ideolojinin edebî eserden kovulmasının neden zorunlu olduğuna dair ifadeler bulunmaktadır. Çeşli'ye göre ideolojiler sanatçının düşünme melesini elinden alır. Ayrıca sanat eserini şematik hâle getirir.

"Küreselleşme Ortamında Edebiyatta Süreklilik" başlıklı bölümde ise, küreselleşme sürecinde Türk edebiyatının karşılaştığı sıkıntılar ele alınıyor. Söz gelimi, Batılılaşma serüveni Çeşli'nin nazarında Türk

edebiyatını inktaya uğratan bir durumdur. Burada edebî gelenek ve Türk edebiyatına bir bütün olarak bakmanın önemi üzerinde duruluyor. Avrupa Birliği'ne girme planlarının yapıldığı bu dönemde, bunu yapmanın çok daha gerekli olduğuna işaret ediliyor.

Kitabın üçüncü ve son bölümüne de kısaca değinebiliriz. Çeşli, buradan sonra edebiyatı bir bilim olarak ele alacak, ona modern dönemlerde nasıl ve hangi yöntemlerle yaklaşıldığını anlatacaktır. İlk kısımda edebiyat biliminin ne olduğu üzerinde duruluyor. Edebiyatı sanat ve bilim başlıklarına ayıran unsurların neler olduğunu hatırlatıyor. Ardından edebiyat biliminin alt dalları olan edebiyat teorisi, tenkidi, tarihi uzun uzadıya tartışılıyor. Son başlıklar ise, edebiyat sosyolojisi, karşılaştırmalı edebiyat ve edebiyat eğitime ayrılıyor.

Yakup Öztürk*

Attila İlhan Romancılığı Üzerine Kapsamlı Bir Çalışma: Romancı Yönüyle Attila İlhan**

Romancı Yönüyle Attila İlhan adlı çalışma Akçağ Yayınları'ndan çıkmıştır. Çalışmanın sahibi Dr. Sema Özher, 631 sayfalık bu geniş ve kapsamlı çalışmasında Attila İlhan gibi çok geniş bir yelpazede eser veren sanatçının, aynı oranda büyük bir birikimi barındıran romanlarını

incelemekte ve bu bağlamda Attila İlhan'ın romancı kimliğine dair bizlere, önemli tespitler sunmaktadır.

Romancı Yönüyle Attila İlhan adlı bu kapsamlı çalışmada ele alınan romanlar genel bağlamda sekiz alt başlıkta değerlendirilmektedir. Bu başlıklar; Romanın Kimliği, İsimden İçeriğe,

* Fatih Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Yüksek Lisans Öğrencisi.

** Dr. Sema Özher, *Romancı Yönüyle Attila İlhan*, Akçağ Yayınları, Ankara, 2009, 631 s.